

ΟΙ ΚΑΛΙΚΑΝΤΖΑΡΟΙ

Σύμφωνα με την ελληνική εκδοχή του μύθου για τα κακά πνεύματα, οι καλικάντζαροι ζουν κάτω από το δέντρο που βαστάει τη γη προσπαθώντας να το κόψουν. Κατά την διάρκεια των Δώδεκα Ημερών των Χριστουγέννων, από τις 25 Δεκεμβρίου μέχρι τις 6 Ιανουαρίου ανεβαίνουν στο δικό μας κόσμο αφήνοντας στην ησυχία του το δέντρο της Ζωής να αναβλαστήσει. Δημιουργούν όμως πολλά προβλήματα στους ανθρώπους. Όταν τα σπίτια δεν μπορούν να προστατευτούν, οι καλικάντζαροι κυκλοφορούν ελεύθερα φέρνοντας προβλήματα και αναταραχές. Οι άνθρωποι τους κρατούν μακριά, καίγοντας κούτσουρα, λιβάνι, ακόμα και παλιά παπούτσια. Οι καλικάντζαροι φεύγουν τα Θεοφάνεια επιστρέφοντας στα βάθη της γης και αφήνοντας ήσυχους τους ανθρώπους.

ΤΟ ΤΑΙΣΜΑ ΤΟΥ ΠΗΓΑΔΙΟΥ

Αυτή η παράξενη παράδοση συναντάται σε διάφορες γωνίες της Ελλάδας. Κατά τη διάρκεια των δώδεκα ημερών των Χριστουγέννων, οι νέες γυναίκες μεταφέρουν χωρίς να μιλούν άδειες κανάτες σε κοντινά πηγάδια και τις γεμίζουν με νερό.

Οι γυναίκες μεταφέρουν βούτυρο, δημητριακά ή μέλι για να ευχαριστήσουν το πηγάδι. Η πρώτη γυναίκα που φτάνει στο πηγάδι θεωρείται ότι είναι ευλογημένη με πολλή τύχη μέχρι το τέλος του χρόνου.

Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

Λένε ότι ένας από τους τρόπους για να διώξει κανείς τους καλικάντζαρους είναι να έχει στο τζάκι ένα κούτσουρο μονίμως αναμμένο. Η παράδοση αναφέρεται ως πάντρεμα της φωτιάς απαιτεί δυο κλαριά, το ένα από δέντρο με όνομα γένους αρσενικού. Τα κλαδιά τοποθετούνται σε σχήμα σταυρού και κάποιες φορές ο άντρας του σπιτιού ψάλλει ένα γαμήλιο όρκο προτού ανάψει τη φωτιά. Σύμφωνα με τα ελληνικά χριστουγεννιάτικα έθιμα, όσο καίει η φωτιά τα κακά πνεύματα φεύγουν μακριά.

ΣΚΕΛΕΤΟΥΡΑ

Η σκελέτουρα ή ασκελετούρα, γνωστή και ως μεγαλοκρέμμυδο είναι ένας μεγάλος βολβός δύσκολος να φυτευτεί μέσα στο χώμα. Αφού συνεχίζει να ανθίζει ακόμα

αφότου ξεριζωθεί, θεωρείται σύμβολο αιωνιότητας. Σύμφωνα με την παράδοση που επικρατεί κυρίως στην Κρήτη, οι οικογένειες τις κρεμούν στην πόρτα την παραμονή της Πρωτοχρονιάς και μετά τις φυλούν στο σπίτι μέχρι το τέλος του χρόνου, πιστεύοντας ότι φέρνουν μακροζωία, καλοτυχία και υγεία σε όλα τα μέλη της οικογένειας.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑ

Ανάμεσα στα χριστουγεννιάτικα έθιμα είναι και η Βασιλόπιτα που κόβουμε την πρώτη μέρα του έτους και συνδέεται στενά με τον Άγιο Βασίλειο. Σύμφωνα με μια εκδοχή της ιστορίας, η παράδοση προέρχεται από τη ζωή του Αγίου, όταν ένας βασιλιάς είχε θεσπίσει βαριά φορολογία σε μια περίοδο μεγάλης φτώχειας. Ο κόσμος έδινε τα κοσμήματά του για να πληρώσει, κι έτσι ο Άγιος Βασίλειος κάλεσε τον βασιλιά να μετανοήσει, κι έτσι έγινε. Ο βασιλιάς επέστρεψε στον κόσμο τα κοσμήματα, αλλά κανείς δε γνώριζε τι άνηκε σε ποιον. Έτσι, ο Άγιος Βασίλειος αποφάσισε να βάλει τα κοσμήματα μέσα στην πίτα και να δώσει κομμάτια στον κόσμο, κι ως εκ θαύματος, όλοι έλαβαν τα κοσμήματά τους.

ΤΟ ΣΠΑΣΙΜΟ ΤΟΥ ΡΟΔΙΟΥ

Το ρόδι είναι ένα αρχαίο φρούτο που συμβολίζει τη γονιμότητα, την ευημερία και την αναγέννηση εδώ και χιλιάδες χρόνια στην Ελλάδα και την ελληνική μυθολογία. Κατά τη διάρκεια των Χριστουγέννων σχεδόν σε όλα τα ελληνικά σπίτια συναντά κανείς ρόδια, ειδικά στην είσοδο, ενώ κάποιοι πηγαίνουν το φρούτο στην εκκλησία για να το ευλογήσουν. Σύμφωνα με το έθιμο που συναντάται κυρίως στην Πελοπόννησο, λίγο πριν την αλλαγή του έτους, οι οικογένειες βγαίνουν από το σπίτι, συμβολίζοντας τον παλιό χρόνο που πέρασε. Ξαναμπαίνουν μέσα με το δεξί πόδι, ενώ αυτός που θα μπει πρώτος πετάει το ρόδι στην πόρτα για να σπάσει. Λέγεται ότι αυτή η παράδοση φέρνει καλή τύχη και ότι ο αριθμός των σπόρων που πετάγονται είναι ίσος με το μερίδιο της καλοτυχίας που θα έχει η οικογένεια τον ερχόμενο χρόνο.

ΟΙ ΜΩΜΟΓΕΡΟΙ

Πρόκειται για ένα Ποντιακό έθιμο που αναβιώνει στη Δράμα κι άλλες περιοχές της Βόρειας Ελλάδας. Είναι μια από τις πιο ενδιαφέρουσες χριστουγεννιάτικες παραδόσεις της Ελλάδας. Οι Μωμόγεροι είναι άνθρωποι που μιμούνται τη συμπεριφορά άλλων. Ντύνονται σαν ηλικιωμένοι και φορούν προβιές ζώων και μεγάλα μυτερά καπέλα. Φέρνουν ξίφη κι ακόντια, περπατούν στους δρόμους την παραμονή των Χριστουγέννων, κάνοντας φασαρία και τραγουδώντας τα κάλαντα. Όταν συναντηθούν με άλλες ομάδες μωμόγερων, κάνουν ότι μαλώνουν και ο νικητής είναι ο πιο τυχερός.

ΤΟ ΑΝΑΜΜΑ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ ΛΑΦΝΗΣ Η ΙΤΑΜΟΥ

Στα Ιωάννινα και σε άλλες περιοχές της ενδοχώρας, ο κόσμος αναβιώνει αυτό το παλιό έθιμο. Συγκεκριμένα, κρατούν φύλλα από δάφνη και ίταμο και μετά τους βάζουν φωτιά. Έτσι, όταν συναντούν τους γείτονες, πετούν τα αναμμένα φύλλα στο τζάκι. Αυτό είναι πράξη καλής τύχης, αφού θεωρείται ότι ο θόρυβος και ο καπνός θα διώξει τα κακά πνεύματα. Φυσικά, αυτή η παράδοση έχει επιρροές από τους βοσκούς που κίνησαν για να αποτίσουν φόρο τιμής στο νεογέννητο Ιησού κι επειδή δεν έβρισκαν το δρόμο, άναψαν φύλλα. Οι σπίθες και ο ήχος είναι η βάση αυτής της υπέροχης παράδοσης.

A. Z. & A. A.